

Jaarverslag 2022

© j van de Roer

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Foto voorpagina: Hannie van de Roer

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Wandelingenwerkgroep	2
Cursuswerkgroep.....	6
Grijs, Groen en Gelukkig	8
Natuurtuin Oranjepolder	11
Vogelwerkgroep	14
Spitsmuizen	19
Torenavalken.....	22
Natuursignalen	27
Fotowerkgroep.....	29
Pluisgroep	36
Insectenwerkgroep.....	38
Werkgroepenoverleg en Algemene Ledenvergadering	41
Website, Ons IVN en Social media	43
Ledenadministratie en contributie.....	46

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Voorwoord

Beste Lezer,

Voor je ligt het jaarverslag 2022. Als interim voorzitter is mij gevraagd het voorwoord te schrijven.

Na de twee Coronajaren konden we dit jaar, na een aarzelende start, gelukkig weer volop aan de slag met onze natuuractiviteiten. Onze vereniging groeit en bloeit. We zien een toenemende belangstelling voor de natuur. Steeds meer mensen zijn zich er van bewust hoe belangrijk de natuur voor ons is. We hebben in 2022 ons 500^e lid feestelijk verwelkomd en het ledenaantal neemt nog steeds toe. Als ik het jaarverslag lees, ben ik onder de indruk van de veelheid en verscheidenheid van activiteiten die onze actieve leden in een groot aantal werkgroepen organiseren en uitvoeren als vrijwilligers. De warme belangstelling en de verwondering over de natuur van de deelnemers geeft hen de energie om door te gaan.

Tegelijkertijd merken we ook dat de natuurkwaliteit sterk onder druk staat.

De kwaliteit van de natuur verslechtert nog steeds door een overmaat aan stikstof die neerdaalt, door verzuring en verdroging. Structurele maatregelen gericht op natuurherstel blijven uit.

Tijdens onze natuurwandelingen merken we dat stikstof minnende planten als bramen, brandnetels en grassen zich sterk verspreiden. Ze overwoekeren de minder algemene planten. Ook in het boerenland zien we door de hoogproductieve landbouw dat steeds meer planten en dieren verdwijnen.

Gelukkig zijn er ook allerlei initiatieven om te komen tot een natuur inclusieve landbouw en een circulaire economie. Wij ondersteunen deze initiatieven waar we kunnen.

Het nieuwe jaar 2023 is alweer enkele maanden oud. Inmiddels hebben we het bestuur versterkt met enkele nieuwe bestuursleden met frisse ideeën. In april starten we met een nieuwe, 2 jaar durende, natuurgidsenopleiding met enthousiaste natuurliefhebbers. Ze willen meer weten van de natuur en ook graag andere mensen enthousiast maken. Ik wens hen veel succes en natuurplezier toe.

Gerard Sand

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Wandelingenwerkgroep

Stond 2021 nog volop in het teken van de coronapandemie. 2022 is een jaar geworden waar ook wij weer de activiteiten konden oppakken. De meeste natuurwandelingen en wandelingen op verzoek zijn weer uitgevoerd en nieuwe activiteiten opgestart. Helaas moesten enkele wandelingen alsnog worden geannuleerd vanwege corona.

Wandeling Gilzerwouwerbeek

Terugblik

De gidsen

Eind 2022 staan er 47 natuurgidsen op de gidsenlijst. Een aantal gidsen is vanwege leeftijd en gezondheid minder actief, maar nog steeds lid van de werkgroep. Een aantal gidsen is om verschillende redenen gestopt met hun activiteiten en heeft besloten als gevolg daarvan de WWG te verlaten. Een gids is overleden.

Het Kernteam

Het Kernteam bestaat eind 2022 uit 7 personen. Onze coördinator, Adriaan van Rinsum heeft eind 2021 afscheid genomen en hij is opgevolgd door Marcel Stevens.

Het kernteam is uitgebreid met een nieuw lid, Rob Frieswijk.

In 2022 zijn we er helaas niet in geslaagd meer nieuwe leden te vinden voor het kernteam.. Daarom worden gidsen meer betrokken bij het organiseren van wandelingen en andere activiteiten, zoals presentaties tijdens de gidsenbijeenkomsten en andere educatieve activiteiten. Voor 2023 zal uitbreiding van het kernteam een punt van aandacht blijven.

Stadsplantenwandeling

Gidsenbijeenkomst

In 2022 zijn weer 4 gidsenbijeenkomsten georganiseerd. Het doel is het uitwisselen van kennis en ervaring. De bijeenkomsten zijn opgeluisterd door gidsen of gasten met een interessante presentatie met een thema. Deze thema's waren insecten, het Ulvenhoutse bos en stikstof, het Vogelrevalidatiecentrum Zundert, en de samenhang tussen natuur en mythologie.

De bijeenkomsten voor en door gidsen werden druk bezocht.

Om de kennis van de natuurgidsen op peil te houden, is er ook een insectenmiddag voor natuurgidsen gehouden in de Natuurtuin in de Oranjepolder.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Nieuwsbrief WWG

In 2022 zijn er 3 digitale nieuwsbrieven aan de gidsen verstuurd. De nieuwsbrieven bevatten informatie over de werkgroep, werkgroep leden en activiteiten van de werkgroep.

Wandelingen

Er zijn twee soorten wandelingen:

- *Natuurwandelingen*

Ook bij de natuurwandelingen in 2022 hebben we het systeem van inschrijven gebruikt. Daar waren we in 2021 mee begonnen vanwege corona. Er is gewerkt met een maximaal aantal inschrijvingen van 15 per gids. Onze ervaring heeft geleerd, dat het contact tussen gids en

Insectenwandeling

groep dan optimaal is. Het inschrijven wordt in dezelfde vorm in 2023 voortgezet.

In totaal waren 43 wandelingen gepland. 37 zijn er daadwerkelijk uitgevoerd, terwijl we er 6 om diverse redenen (o.a. corona) hebben moeten annuleren.

Absolute topper dit jaar waren de twee paddenstoelwandelingen op 29 en 30 oktober met respectievelijk 60 en 70 deelnemers, 130 in totaal.

Andere goed bezochte wandelingen waren de herfstwandeling in de Pannenhoef bij

Rijsbergen en de tuin van Toon Thielen in Dorst, elk met 45 deelnemers. In totaal waren er 800 deelnemers aan de wandelingen.

- *Wandelingen op verzoek*

In 2022 zijn 12 wandelingen op verzoek uitgevoerd. Een teleurstellend aantal, ook omdat de beperkende corona maatregelen zijn opgeheven. De opbrengst bedroeg 665 euro. Bij deze wandelingen zijn 18 gidsen ingezet. En waren er in totaal 242 deelnemers.

Wandelingen op de website

Bij alle natuurwandelingen zijn korte gebiedsbeschrijvingen op de IVN M&D-website geplaatst, met daarnaast informatie over de wandeling, het thema, de datum, het tijdstip en een link naar het inschrijfformulier. Na inschrijving ontvingen de deelnemers een mail met daarin de startlocaties met een plattegrondje. Ondanks een aantal aanloopproblemen heeft dit systeem uitstekend gefunctioneerd. Met dank aan websitebeheer die dit steeds weer voor elke wandeling mogelijk maakt.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Insectenwandeling

Publiciteit en PR

- *Persberichten*

Voor alle wandelingen worden persberichten gemaakt en verstuurd naar diverse lokale en regionale dag- en weekbladen.

- *Boekenleggers*

Was de WWG in 2021 gestopt met het verspreiden van flyers en posters, in 2022 is besloten toch weer een vergelijkbare publiciteit op te starten. In samenwerking met een extern contact zijn vier boekenleggers ontworpen (een ontwerp per seizoen winter, lente, zomer, herfst), welke uitgereikt gaan worden aan de deelnemers van de Natuurwandelingen. De boekenleggers zijn van een duurzaam ontwerp en gelden daarom voor de ontvangers als een blijvend aandenken aan hun deelname. Het is daarom te verwachten dat ze geen belasting voor het milieu zullen opleveren. Op de boekenleggers wordt voor informatie over wandelingen verwezen naar de website.

- *Facebook en Instagram*

Onze activiteiten en verslagen en foto's zijn weer op de Facebook geplaatst en daar is nu Instagram bijgekomen. Met dank aan Ilona Muskens die dit nauwgezet bijhoudt.

De gidsen zijn op deze mogelijkheid gewezen en gevraagd hieraan actief deel te nemen. De We zien deze 'socials' als een goed middel om onze natuurwandelingen ook weer op een andere wijze onder de aandacht te brengen.

Wandeling tuin van Toon Thielen

Vooruitzichten voor 2023

- ✓ Een volledig jaarprogramma natuurwandelingen is gepland, en we hopen dit programma zonder belemmeringen te kunnen uitvoeren.
- ✓ Het aantal wandelingen op verzoek zal hopelijk weer toenemen en op het niveau van voor de pandemie komen.
- ✓ Net als in 2022 zal zullen 4 gidsenbijeenkomsten worden georganiseerd.
- ✓ Samen met alle gidsen zoeken we naar nieuwe thema's en vormgeving van natuurwandelingen en gidsenbijeenkomsten.
- ✓ We werken verder aan de educatieve bijeenkomsten om de kennis van natuurgidsen op peil te houden en te verbreden, bijv. een insectencursus.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

- ✓ Het streven was en blijft om alle leden van de WWG meer bij het bedenken en organiseren van activiteiten in- en extern te betrekken.
- ✓ Met de Vogelwerkgroep is een samenwerking ontstaan bij het organiseren van vogelwandelingen. Deze wordt verder uitgebreid in 2023.

Marcel Stevens
Coördinator WWG

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Cursuswerkgroep

Blik op Natuur

We hebben in 2022 met het cursusteam een voorjaarscursus en najaarscursus 'Blik op Natuur' gegeven op twee locaties, te weten in gemeenschapshuis 't Klooster te Bavel en in het Milieu-Educatiecentrum en Kinderboerderij te Oosterhout. In Oosterhout hadden er bij beide cursussen nog een paar cursisten bij gekund. In Bavel zaten we beide keren bijna aan onze maximale bezetting. Voor Oosterhout hebben we de maximale bezetting op 20 deelnemers gesteld en voor Bavel op 25.

De publiciteit voor de cursussen blijft een belangrijk aandachtspunt. Persberichten in de lokale media zijn niet meer gratis. Via de website, mond-op-mond reclame, digitale kranten en social media attenderen we mensen op onze cursussen.

De cursussen (2x2) van 6 bijeenkomsten en 4 excursies zijn plezierig verlopen en we hebben de enthousiaste groepen deelnemers veel kunnen laten genieten en ontdekken van de natuur.

Klimaatcursus

In het najaar hebben we in samenwerking met het Humanistisch Verbond (HV) getracht de IVN-Klimaatcursus te geven. Vanuit ons cursusteam waren daarbij betrokken: Sjanneke van den Berg, Richard Jansink, Melang Haarbrink en Karin Vennegoor (coördinator) en vanuit HV Simone Wellens en Joss van Bakkum. Alle voorbereidingen waren getroffen, maar het wilde niet lukken om een minimaal aantal van 20 deelnemers bijeen te krijgen. Uiteindelijk hebben we de IVN-Klimaatcursus af moeten blazen.

De publiciteit via social media, brieven en posters naar politieke partijen en groene organisaties, publicatie op websites van IVN en HV (regionaal en landelijk), en de nieuwsbrieven van beide organisaties leverde uiteindelijk 7 deelnemers op.

Misschien dat de periode waarin we de cursus hadden gepland (half november t/m begin januari 2023) niet een gelukkige keuze was.

Maar ook speelt volgens ons mee, dat je via allerlei kanalen al veel informatie over het klimaat krijgt. En dat is geen positieve boodschap! Bovendien is vaak de beleving dat wat je zelf, samen met anderen, kunt doen om een positieve bijdrage te leveren slechts een druppel op de gloeiende plaat blijft.

Natuurgidsenopleiding 2023-2024

Met de organisatie van de IVN-Natuurgidsenopleiding (NGO) zijn wij dit jaar druk in de weer geweest. Het NGO-kernteam bestaande uit: Sjanneke van den Berg, Margriet Erich, Karin Vennegoor en Dolfje Begeer (coördinator) moest op zoek naar een geschikte cursuslocatie en die werd gevonden in het Gemeenschapshuis Erasmus te Breda. Verder vereisten de goedkeuring van het programma door het IVN-Cursushuis, een sluitende begroting en voldoende mentoren en deelnemers voor de NGO de nodige inspanningen.

21 November was er een goed bezochte informatieavond.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Op 3 april 2023 gaat de NGO van start met voldoende deelnemers en mentoren en een ruime pool van docenten. We hebben er zin in!

Cursusteam

Het kernteam bestaat uit Dolfje Begeer, Sjanneke van den Berg, Emmy Blok, Anneke Hamers en Karin Vennegoor (coördinator). Het kernteam wordt ondersteund door Ward van Breukelen, Cecilia Cools, Margriet Erich, Melang Haarbrink, Fons Hoebink, Sylvia van den Ing, Richard Jansink, Ad van de Laar, Amanda van Schöll, Melanie Srodzinski, Anja Thielen, Mari Verkade en Gerard Sand, die tevens lid is van het Algemeen Bestuur van IVN M&D. Dit brengt het cursusteam op totaal 18 leden.

Het kernteam vergadert eens in de 4-6 weken en zorgt voor de organisatie van de cursussen, de financiën en houdt het cursusteam draaiende. Gerard Sand verzorgt de administratie voor de cursussen “Blik op Natuur”.

Sociale Zaken en Scholing

Om de teamspirit op peil te houden organiseren we twee keer per jaar een teambijeenkomst waarin gezellig samenzijn het hoofddoel is met naast ondersteuning en scholing. 19 februari waren we bij Grand-café Fabels in Molenschot en 1 juli hadden we het etentje van het cursusteam bij Karin Vennegoor in Breda.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Grijs, Groen en Gelukkig

Natuurkofferbijeenkomsten

Het jaar kende een stroeve start. De instellingen waar we Natuurkoffers verzorgen waren nog huiverig vanwege corona. Variërend vanaf eind februari tot mei gingen ze weer met ons verder. Daarna ging het continu door tot het einde van het jaar. In september kwam er zelfs nog een instelling bij.

We gaan nu met de Natuurkoffers naar zes tehuizen.

In 2022 hebben we totaal 34 keer een natuurkofferbijeenkomst verzorgd voor bij elkaar bijna 300 deelnemers. We kennen groepen dementerenden, een groep met niet aangeboren hersenletsel, groepen met lichamelijke en/of geestelijke beperkingen en gemengde groepen, de laatste vaak in de dagopvang.

De reacties van de instellingen blijven onverminderd heel positief. Als dit zo doorgaat is de prognose voor 2023 dat we wel 48 bijeenkomsten kunnen verzorgen.

Werkgroep Grijs, Groen en Gelukkig (GGG)

De werkgroep GGG begon 2022 met 13 en eindigde met 14 leden. In 2022 stopte 1 lid en hebben we vijf nieuwe leden geworven. Helaas stopten drie van hen weer om uiteenlopende redenen.

Van de huidige leden willen er zes de bijeenkomsten leiden, de andere zijn helpers.

In 2023 hopen we er nog een paar leden bij te krijgen, ook leiders van bijeenkomsten.

Er is genoeg werk.

Teambuilding en bijscholing

In juni hielden we met de werkgroepleden van dat moment een leuke bijeenkomst op het terrein van de kinderboerderij Wolfslaar. Daar werden de deelnemers verrast door het binnen wandelen van twee mediclowns. Zij probeerden invoelbaar te maken hoe onze doelgroep kan reageren op ons, voor hen vaak, onverwacht bezoek. Zij demonstreerden hoe zij contact legden met de doelgroep. Daarna wisselden we met hen ervaringen uit.

Ook in 2023 willen we 1 of 2 werkgroep bijeenkomsten houden.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Inspiratiedocument met werkvormen Natuurkoffer

Tijdens de bovengenoemde werkgroep bijeenkomst presenteerden we een Inspiratiedocument. Daarin staan vele werkvormen beschreven die we intussen voor de Natuurkoffers hebben bedacht en uitgevoerd.

Het document is ook beschikbaar gesteld aan IVN Brabant/Limburg. Het is een groeidocument. Het zal in 2023 worden uitgebreid met nieuwe werkvormen en ervaringen.

IVN intranet

Het hele jaar door is het besloten GGG-deel van het IVN intranet bijgehouden voor alle werkgroepleden. Daar zijn o.a. te vinden: contactadressen, verslagen van alle Natuurkofferbijeenkomsten tot nu toe, lijsten met beschikbaar materiaal voor programma's en het eerder genoemde Inspiratiedocument.

Mantelzorgbijeenkomst

In oktober verzorgden wij een deel van de mantelzorgmiddag in een van de instellingen. We vertelden over onze werkwijze met de Natuurkoffers en deden samen met de mantelzorgers een paar activiteiten zoals we ze ook tijdens de Natuurkoffers doen. Daarnaast lieten we hen kennis maken met de Groentips die elke maand naar de zes instellingen worden gestuurd.

Groentips zijn suggesties voor korte en eenvoudige natuuractiviteiten die mantelzorgers of vrijwilligers een op een met ouderen kunnen doen. Alle aanwezigen kregen een boekje met Groentips voor het hele jaar cadeau. De 14 aanwezige mantelzorgers en het aanwezige personeel waren erg enthousiast.

We willen in 2023 weer minstens één mantelzorgbijeenkomst verzorgen.

Groentips

Elke maand sturen we per mail een aantal Groentips aan de betrokken instellingen. De meeste zijn een herhaling van de tips van het jaar ervoor, maar in 2022 werden de tips soms vervangen, verbeterd of aangevuld met nieuwe tips.

Natuurspellen

Omdat wij niet binnen konden komen in coronatijd ontwikkelden we een aantal natuurspellen die verzorgenden met hun cliënten konden doen. Enkele instellingen wilden ook daarna nog spellen blijven lenen. De beschikbare spellen zijn in 2022 nog 17 x voor ruim een maand uitgeleend.

Kernteam

Het Kernteam stuurt de werkgroep aan, verzorgt de uitleen van de spellen en doet alle administratie. Het bestond uit drie personen, maar sinds zomer 2022 helaas nog maar uit twee. We zouden het Kernteam graag weer wat groter zien.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Conclusie

Al met al was 2022 weer een goed GGG jaar.

We gaan vol goede moed op dezelfde voet verder.

Het jaar 2023 belooft nog drukker te worden dan 2022. Daarom hopen we extra werkgroepleden te kunnen verwelkomen en meer kernteamtaken te kunnen delen.

Het Kernteam GGG,
Marry Verkleij en Ine de Munk,

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Natuurtuin Oranjepolder

Dit jaar waren er geen beperkende coronamaatregelen meer en hebben we, alles opgeteld, ruim 115 activiteiten in de natuurtuin gehad!

Het team

Onze werkgroep bestond uit 27 leden.

Huig Slob en Jan Willem Hetsen hebben om gezondheidsredenen afscheid genomen. We zullen ze missen.

Tot onze grote schrik is 4 november Piet Hanemaaijer plotseling overleden. Hij was een heel actief lid van onze werkgroep. En ook zijn vriendelijke persoonlijkheid missen wij zeer.

Activiteiten

- *Zomerkaravaan*

Van april tot juni hebben 15 schoolklassen een natuur educatief programma gevolgd. Daarna volgde in de zomervakantie op donderdagochtend de Zomerkaravaan met gemiddeld 12 kinderen.

Uitleg Zomerkaravaan en daarna aan de gang met dit als resultaat

- *Zondagmiddag openstelling*

Regelmatig kwamen kinderen met hun (groot)ouders tijdens de zondagmiddag openstelling. Van mei tot en met september waren steeds twee vrijwilligers aanwezig op deze middagen.

- *Rondleidingen*

Er zijn rondleidingen geweest voor een aantal groepen zoals 30 Biesbosch vrijwilligers, B&W en gemeenteraad van Oosterhout en de Protestantse Gemeente Oosterhout.

- *Overburen*

We hebben overburen gekregen, de Oosterhoutse voedseltuin is van start gegaan. Bij de opening hebben wij een fruitboompje geschonken. Er zijn contacten om te bekijken wat we voor elkaar kunnen betekenen.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

- *Gemeente*

De contacten met de Gemeente Oosterhout zijn weer aangehaald en wij krijgen nu weer een financiële steun.

- *Nachtvinders*

Op het gebied van monitoring van soorten zijn we ook actief. Er zijn 2 nachtvinderavonden georganiseerd waarvan één met een lezing vooraf. De vlinders worden dan gelokt op een verlicht laken en met stroop smeren. Op 25 andere nachten werden nachtvinders in een speciale ledlicht-emmer gevangen en de volgende ochtend geïnventariseerd en vrijgelaten.

-

- *Dagvlinders*

Daarnaast zijn er 18 keer dagvlindertellingen gedaan door Piet Hanemaaijer en Huig Slob.

- *Het Domein*

Andere IVN-werkgroepen hebben ook gebruik gemaakt van de natuurtuin.

Beide spitsmuizenjeugdgroepen zijn twee keer geweest. De fotowerkgroep, uiteraard om te fotograferen en de wandelingenwerkgroep met een insectenmiddag.

In ons gebouw, het Domein, heeft het bestuur een keer vergaderd en de vogelwerkgroep twee keer.

- *Overige bezoekers*

Als gasten ontvingen we IVN Zuid Nederland met een biodiversiteitsmeeting.

De Oosterhoutse kunstenaars vereniging “De Werkplaats” kwam weer met een ‘LandArt’ project. Van deze kunst hebben we de hele zomer kunnen genieten.

De Biesbosch jeugdgroep de Spoorzoekers is twee keer geweest.

En de werkgroep Weidevogelbescherming heeft twee keer vergaderd.

We kunnen dus terugkijken op een heel actief jaar!

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Onderhoud

48 Dagdelen hebben we besteed aan het groenonderhoud op de tweede zaterdag van de maand en op donderdagochtenden door enkele mensen die niet op zaterdag kunnen.

Daarnaast hebben we extra hulp gekregen bij NL Doet en de landelijke Natuurwerkdag.

Veilig werken

We maken elkaar attent op veilig werken en er zijn dan ook geen incidenten geweest.

Snijgriend

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Vogelwerkgroep

Het team

De werkgroep telt 26 leden, waarvan de overgrote meerderheid regelmatig deelneemt aan de diverse activiteiten. Dit jaar hebben we alleen in de eerste maanden nog wat hinder ondervonden van corona. Eindelijk konden we weer met elkaar op pad om vogels te kijken en monitoren. Ook zijn de voorbereidingen gestart voor de basiscursus vogelkennis die in januari 2023 is gestart.

Een enthousiast clubje is begonnen om de interne educatie van de leden te bevorderen. Aansluitend aan elk van de vier bijeenkomsten die we jaarlijks houden volgt een VIP (Vogel Infotainment Programma).

In oktober was de aftrap met als thema vogelgeluiden gekoppeld aan diverse biotopen.

Vogels observeren/monitoren Landgoed oosterheide

In landgoed Oosterheide tellen we alweer ruim 25 jaar maandelijks de vogelsoorten! Dit jaar is Lidy gestopt met het coördineren hiervan in dit gebied. Mariëtta doet dit nu samen met Sander Jeeninga.

In de maand januari hebben we niet gelopen door de lockdown. Verder zijn alle tellingen op de eerste zaterdagochtend van iedere maand goed verlopen. We houden daarbij altijd dezelfde route aan. Er was veel belangstelling voor de wandeling, niet alleen van onze eigen vogelwerkgroep leden, maar ook vanuit andere werkgroepen. We waren gemiddeld met 7 personen, waardoor we ons vaak in twee groepen hebben opgesplitst.

Foto's: Mariëtta Peters: links Gekraagde Roodstaart, rechts Boompieper

In totaal telden we dit jaar 59 soorten (in 2021 - 53 soorten). Naast de meer algemene vogels, zagen we de Appelvink, Bonte Vliegenvanger, Gekraagde Roodstaart, Grote Gele Kwikstaart, Grauwe Vliegenvanger, Middelste Bonte Specht, Tuinfluiter, Zwarte Specht en Zwarte Roodstaart. Ook dit jaar zagen we een Houtsnip opvliegen. Nieuwe vogels die we hier hoorden/zagen waren de Boomleeuwerik en de Wespendif. Al met al, het was weer genieten en leerzaam om met elkaar in dit gebied te vogelen.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Vogels observeren/monitoren Boswachterij Dorst

Sinds 2018 inventariseren we ook in Boswachterij Dorst. Met uitzondering van de maand mei heeft elke derde zaterdag van de maand een telling plaatsgevonden.

We hebben dit jaar 77 vogelsoorten genoteerd (in 2021: 59, in 2020: 63, in 2019: 83, in 2018: 75 soorten). Ons idee is bewaarheid, dat de daling in 2020 en 2021 eerder te wijten was aan het annuleren van tellingen vanwege corona dan aan de aan- of afwezigheid van vogelsoorten in het gebied. Gelukkig maar!!

In februari is voor het eerst sinds 2019 een barmsijs gezien en gehoord. In november zijn voor het eerst sinds de telling de slobbeend (2) en de watersnip (1) waargenomen.

Wanneer je de aantallen vogels vergelijkt met 2019 zie je een behoorlijke afname bij de houtduiven, grote

bonte specht, grote lijster, wilde eenden, koolmezen, pimpelmezen, vinken en het goudhaantje. Daarentegen zijn de wespandief, de koperwiek en de havik vaker gezien.

Alle waargenomen vogels worden via waarnemingen.nl gedeeld met anderen.

Zo kan iedereen zien

welke vogels wanneer voorkomen in en om de route die we lopen in boswachterij Dorst.

Foto: Maurice Verschuren: Grote gele kwikstaart in oktober

Excursies Vogelwerkgroep

Ook voor 2022 heeft het excursieteam een gevarieerd programma opgesteld. Helaas konden door corona de eerst twee activiteiten geen doorgang vinden. Wel gingen we naar Dorst voor de jaarlijkse Vroege Vogelwandeling, Markiezaatsmeer/Molenplaat, Kwade Hoek/Goederede, Maashorst, Groene Jonker/Waverhoek, Tholen en de Biesbosch. Ieder gebied heeft zijn eigen diversiteit aan vogels en natuurlijke habitat, daardoor ook weer verrassend en leerzaam. De deelname was divers.

Excursie natuurgebied 't Merkske

In mei hebben leden van onze vogelwerkgroep als gids meegelopen met een vogelexcursie van de wandelingenwerkgroep in natuurgebied 't Merkske op de Castelrese heide.

Voor 2023 hebben we het anders aangepakt. Op basis van een enquête onder de leden t.a.v. gebied, tijdsduur en afstand van de excursie heeft het excursieteam een plan op maat gemaakt. Wij hopen natuurlijk weer op een mooi vogeljaar met bijzondere waarnemingen.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Vogelcursus

In 2022 hebben wij als gevolg van corona geen vogelcursus kunnen geven.

Wel zijn we eind november begonnen met het voorbereiden van de cursus voor 2023.

Deze staat klaar om van start te gaan. Er zijn al weer ± 40 aanmeldingen binnen. Maar we willen, in verband met de begeleiding tijdens de excursies, maximaal 30 deelnemers toelaten.

Foto Carla Kruithof: Zanglijster

Uilenbescherming

- *Stenuilen*

2022 Blijkt voor de uilen een lastig jaar te zijn geweest. Zelfs als we dachten met een mager muizenjaar te maken te hebben, kwamen we in andere jaren altijd nog wel een aantal muizen als voedselvoorraad in de kast tegen. Dit jaar was dat eigenlijk niet het geval. Wel troffen we veel vogelveren, meikeverschildjes en drek die ontstaat door het eten van regenwormen. Dit is allemaal voedsel waar ze naar uitwijken als er geen muizen te vinden zijn. Daardoor weet de steenuil zich eigenlijk altijd wel in leven te houden. Maar een broedsel groot brengen is dan weer een ander verhaal. Dat bleek ook wel uit de resultaten. We troffen op 7 van de 11 locaties uilenactiviteit aan! Hierbij zijn 2 nieuw bezette kasten wat goed nieuws was, maar helaas was een ander territorium wel weer verlaten.

Slechts op 1 van deze 7 locaties zijn daadwerkelijk (3) eieren uitgebroed. In 3 andere kasten troffen we niet uitgebroede eieren aan. Mogelijk doordat het vrouwtje, die al het broedwerk verricht, stopt met broeden als ze merkt dat het mannetje te weinig voedsel aan brengt.

Op een andere locatie zagen we een steenuil onder het dak weg kruipen met voedsel in zijn bek. Dat lijkt een vrij broedgeval te zijn, maar dat viel verder niet te controleren.

Leuk te vermelden is nog wel dat toen de gastgever, waar de 3 jonge uiltjes in de kast zaten, een dood jonkie aantrof buiten de kast, en ze hoorde van de voedselschaarste, er meteen eendagskuikens en muizen werden gehaald bij de dierenwinkel. Inmiddels zijn de 2 overgebleven jonkies groot genoeg om zelf op zoek te gaan naar voedsel. Op deze manier heeft ze de jonkies dus door de hele lastige eerste groeifase heen weten te helpen!

Dus al met al is het positief dat we meer bezette locaties hebben en dat geeft hoop voor de toekomst. Daarnaast zie je ook direct wat de afwezigheid van een prooidier kan betekenen voor de voedselketen en hoe snel dit gevolgen kan hebben voor een populatie.

- *Kerkuilen*

Op slechts 3 locaties binnen ons gebied hebben we een kast hangen voor kerkuilen.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Op 1 locatie, waar vorig jaar nog gebroed was, zijn de uilen helemaal verdwenen en heeft er een holenduif in de kast gebroed.

Op een andere locatie is wel activiteit van in ieder geval 1 uil maar is niet gebroed.

Op de derde locatie is wel gebroed, maar zaten maar 2 levende jonkies in de kast. Een derde lag er dood naast en zal door de andere als voedsel worden gebruikt.

In eerdere jaren troffen we hier vaak 4 tot 6 jonkies aan en een flinke voorraad muizen, maar ook voor de kerkuil lijkt het dus door de muizen schaarste een jaar met kleinere broedsels.

Punt Transect Telling Sovon (PTT)

Jaarlijks vindt deze telling plaats in de periode van 15 december tot 1 januari in het gebied de Noordwaard in de Brabantse Biesbosch, wij zijn hiermee gestart in 2015. Op zondag 18

Foto Carla Kruithof: Telpunt 18, de Noordwaard

december hebben wij met drie teams van 3 mensen per team op 20 vaste punten de soorten en aantallen vogels geteld op zicht en geluid.

Voor waarneming van veel soorten en grote aantallen waren de weersomstandigheden niet optimaal. De temperatuur was -8. Het merendeel van het wateroppervlak was dichtgevroren en door de koude wind lieten veel vogels zich niet zien. Wat aantal en soorten betreft was de score

dan ook aanzienlijk lager dan andere jaren, met uitzondering van 2021.

Bijzonder was wel dat we enkele soorten genoteerd hebben die normaal rond deze tijd niet in het gebied voorkomen.

Huiszwaluwtelling in Teteringen

Enkele vogelaars van onze werkgroep zijn ook dit jaar weer eind juli lopend of fietsend door het dorp gegaan om huiszwaluwnesten op de zoeken, te bekijken en te tellen. Dit jaar telden we in het dorp 32 nesten (tegen 33 in 2021). De huiszwaluwtil bij de Waterakkers wordt nog steeds niet gebruikt.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Foto Mariëtta Peters: Huiszwaluwnesten

Deze telling doen we al vanaf het jaar 2000 (12 nesten). In 2007 bereikten we een hoogtepunt met 72 nesten; hierna bleef het aantal een tijd lang schommelen rond 45 nesten, waarna het twee jaar geleden weer sterk daalde. We hopen nu, dat het zich weer wat stabiliseert.

Golfbaantelling

Op 7 mei 2022 hebben Gerard en Bart de vogeltelling gedaan bij de Oosterhoutse Golfclub. Met medewerking van 4 personen van de golfclub, van 6.00-9.00 uur. We hebben 41 soorten geteld.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Spitsmuizen

In januari zijn we begonnen met 16 bosspitsmuizen en 11 veldspitsmuizen. In juni stopte twee kinderen i.v.m. hun leeftijd. Na de zomer kwamen er weer kinderen bij. In december sloten we af met 18 bosspitsmuizen en 19 veldspitsmuizen. We kunnen concluderen dat er blijvende belangstelling is van kinderen om lid te worden van het IVN.

De tijden op de woensdagmiddagen zijn voor de bosspitsmuizen van 14.45 tot 16.45 uur. Dit is nodig omdat veel kinderen van de vrije school komen en die school met een continuurooster startte. De tijden voor de veldspitsmuizen zijn van 14.00 tot 16.00 uur.

Aantal middagen: 10 voor iedere groep, dus 20 in totaal.
7x bij locatie IJsvermaak, 3x in de Oranjepolder.

Team

In de leiding zijn wijzigingen gekomen. We namen in juni afscheid van Emmy van Rinsum en in november afscheid van Johan van der Hoek.

De leiding bestaat eind van het jaar uit 5 gidsen. De verdeling is als volgt.

Bosspitsmuizen: Gerard van Opstal, Mirella van Zuidgeest, Els Kroese.

Veldspitsmuizen: Margot Vervoort, Gerard van Opstal, Irene Berkhout.

Extra taken

Gerard is onze penningmeester. Wij declareren onze onkosten bij Gerard en hij stuurt het door naar het bestuur. Hij is de contactpersoon naar ijsvermaak, heeft een beamer in beheer (samen met de vogelwerkgroep/cursus). En hij is medebeheerder van de groep Spitsmuizen op OnslVN, het intranet van IVN.

Margot verzorgt de ledenadministratie van de spitsmuizen. Zij is contactpersoon naar de afdelingsledenadministratie. Zij onderhoudt de contacten met de ouders en is medebeheerder van de groep Spitsmuizen op OnslVN. Ze plaatst daar de foto's die gemaakt worden tijdens activiteiten. Dit gebeurt op een besloten deel, waar alleen de ouders toegang toe hebben die toestemming hebben gegeven foto's van hun kinderen te plaatsen.

Irene zorgt voor de voorraad limonadesiroop en koekjes.

Els is de contactpersoon naar het bestuur en neemt deel aan het werkgroepenoverleg. Els verzorgt zowel de verslagen van ons overleg als het jaarverslag van onze activiteiten..

Programma

- Januari

Natuurtuin Oranjepolder: Wilgen knotten. In de tuin zijn speciaal lage knotwilgen die door de spitsmuizen onderhouden kunnen worden. De kinderen vinden het heerlijk om met zaag en kniptangen te werken. Van de lange tenen maken we een scherm om de tipitent (van wilgentakken) heen. De tijd gaat dan altijd te snel.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

- *Februari*

IJsvermaak: Uilenballen uitpluizen. We laten een filmpje en dia's van uilen zien. Gerard vertelt over de uil. Uilenballenpluizen vinden de kinderen erg spannend en ze zijn verrast door de kleine botjes. Met de zoekkaart kunnen ze opzoeken wat het botje is.

- *Maart*

IJsvermaak: Diersporen, speurtocht in het Mastbos gebaseerd op het Cluedo spel. De kinderen moeten in teams oplossen welke dader/dier een bepaald spoor heeft gemaakt (ree, mol, bosuil, etc.), met welk lichaamsdeel (kop, romp of poten), op welke locatie (boomstam, bodem, paddenstoel of dennenappel) en in welk seizoen. Ze kunnen hier achter komen door in een bepaald stuk bos te gaan zoeken naar kaartjes. Wat ze hebben gevonden strepen ze af op een afvinklijst. De goede antwoorden verstop ik juist niet in het bos, maar houd ik zelf bij me. Uiteindelijk zijn de dader, lichaamsdeel en locatie die ze níet hebben gevonden (en dus niet zijn afgevinkt op hun lijst) de goede antwoorden (bijv. mol - poten - grond). Hier zoeken ze de bijpassende foto met het dierspoot bij (bijv. foto van molshoop).

- *April*

De burens van IJsvermaak is het waterzuiveringsbedrijf. Mirella werkt daar. Ze heeft er een speurtocht georganiseerd. De kinderen vonden het maken van een bootje van natuurmaterialen het leukst. De bootjes werden in een zijarm van de Mark gezet en met de stroom meegevoerd. Hoe zeewaardig waren de bootjes?? We zaten vlakbij de boerderij van Staatsbosbeheer met het ooienvaarsnest. Altijd een imposant gezicht. Bij de bosspitsmuizen kwam een hele zwerm ooievaars aan gecirkeld. De ooievaars op het nest klepperden om contact te maken. Een magisch gebeuren.

- *Mei*

Oranjepolder. Bijen.

We hebben twee bijenhouders, Wesley Duits en Marcel Elshout, van het bijengilde Oosterhout uitgenodigd om over de bij te komen vertellen. Ze

hadden bijenkasten, de kleding en potjes verschillende honing bij zich en veel foto's

van het bijenhouden. De kinderen konden van bijenwas een kaars rollen. Marcel nam de kinderen mee de tuin in om over de bijtjes en bloemetjes te vertellen.

- *Juni*

Oranjepolder: waterdiertjes scheppen. Het is altijd weer verrassend wat er aan verscheidenheid aan diertjes in het water zit. Emmy van Rinsum nam afscheid.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

- *September*

Terheijden: excursie in de Eendenkooi door gidsen van Staatsbosbeheer. Naast de verhalen en geschiedenis van de eendenkooi, ontdekte de kinderen de rivierkreeften die er voorkwamen, een molensteen, noten, een veld met veenmos.

- *Oktober*

IJssvermaak: speurtocht met thema recyclen. Hoe lang duurt het voordat een bananenschil is verteerd enz. Tijdens de speurtocht hebben we met elkaar ook zwerfafval geruimd. Mooi te zien dat de kinderen daar lol in hadden en zich verantwoordelijk voelde.

- *November*

IJssvermaak: Spinnen. De kinderen kregen uitleg over de verschillende soorten webben van spinnen. We zijn buiten op zoek gegaan naar spinnen. De kinderen hebben een spin getekend. En een echte spin maakte, vanaf een stokje dat in een fles water stond, een draad aan die richting plant waaide zodat de spin kon oversteken. Iedereen keek vol verwachting in spanning. Bij de bosspitsmuizen deed de spin dat niet, de veldspitsmuizen zagen hoe de spin de draad maakte en overstak.

- *December*

IJssvermaak: vogels in de winter.

Na wat filmpjes over vogels hebben de kinderen van pinda's en vetbollen een mannetje gemaakt om buiten in de tuin te hangen voor de vogels.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Torenvalken

Team

Dit bestaat uit Lieuwe, Sebastiaan en Iris met Arjane op afstand (vanuit Finland).

Activiteiten

Het jaar begon toch nog met een lockdown en dat had als gevolg dat de bijeenkomst van **januari** helaas niet konden doorgaan.

In **februari** zijn we bij elkaar gekomen in het duurzaam leslokaal, waar we zelfjes hebben bereid en vetbollen voor tuinvogels hebben gemaakt.

De activiteit van **maart** kon helaas niet doorgaan wegens ziekte van de leiding.

April. Een dag vóór de bijeenkomst kwam de vraag binnen om de hoeveelheid en de soort wormen te onderzoeken. Nog niet eerder werden wormen landelijk geïnventariseerd. De matrix was eenvoudig: Gaat het om een strooiselworm, een bodemworm of een pendelworm en is het een volwassen exemplaar of een jonkie.

De eerste poging leverde niets op, vermoedelijk te dicht bij het water. Bovendien was de grond erg hard. Zo'n drie meter van de Aa of Weerij af gaf meer resultaat, al was de oogst nog steeds magertjes: 7 stuks. Onze bijdrage is opgestuurd naar het landelijk meldpunt. Na deze activiteit zijn we op pad gegaan over de Trippelenberg. Onderweg zagen we een oranje tipje, voor de meeste Torenvalken een nieuwe soort. Halverwege de gebruikelijke pauze met cake en chocomel.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Foto Aad van Diemen

In **mei** hebben de Torenavalken een bezoek gebracht aan de bijenstal op kinderboerderij Wolfslaar. Eerst weer even op herhaling over de bijen. Een deel van de Torenavalken is met Aat Rietveld de stal in gegaan, zelfs zonder hoofdbedekking.

Aat liet ons een koningin zien, gemerkt met een blauwe stip op haar lijf. (zie foto)

Daarna is iedereen met Aat meegegaan naar buiten om insecten te vangen.

Juni. Een altijd leuke en interessante bezigheid is waterdiertjes determineren. In de natuurtuin bij Wolfslaar. Onze oogst: Bootsmannetjes, schrijvertjes, wantsen, bloedzuigers, watervlooien, kikkervisjes, watersalamanders en de geel gerande watertor, deze laatste is een echte rover. Die moet apart, anders zijn de andere gevangen waterdiertjes de dupe. Na inventarisatie zijn alle waterdiertjes weer terug gezet in het water.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Juli. Afsluiting van het seizoen: varen over de Mark en de Aa of Weerij. Ieder van de Torenavalken mocht het sturen beproeven, en dat was best spannend maar een geweldige opsteker als het goed gaat!

September. Bouwen van een bijenberg in de tuin van Jona Blom. Onder leiding van Aat Rietveld zijn de Torenavalken aan de slag gegaan. Eerst moest er materiaal opgehaald worden, een groene oase voor bijen bekeken en daarna met het materiaal zelf aan de slag.

In **Oktober** voor het eerst een avondactiviteit, wandelen door de Krabbenbossen en bij de Aa of Weerij vleermuizen spotten. We hebben inderdaad een aantal vleermuizen zien vliegen, helaas was de gids die avond niet beschikbaar. Deze activiteit wordt in het voorjaar van 2023 herhaald en dan met gids.

Ter afsluiting hebben we een kampvuur gemaakt.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

In **November** deden we een wandeling vanaf de Koekelberg net buiten Ulvenhout naar het bosje van de gemeente Breda dichtbij de A58. Het doel was speuren naar sporen. We zagen sporen van een ree, we zagen er zelfs nog één wegrennen. En een soort burcht met veel uitgangen. Geen verse sporen in de buurt. Het 2e doel was materiaal verzamelen om een reptielenbank aan te leggen een activiteit voor 2023. Boomschors en dennenappels verzameld. Er zijn ook nog wilgentakken nodig voor het bouwen van een ooievaarsnest, ook een activiteit voor volgend jaar. Helaas waren de takken niet vers, zodat ze snel braken en daardoor onbruikbaar zijn. Die moeten we op een andere manier te pakken krijgen.

Tot slot, in **december** zijn we opnieuw te gast bij Gert van der Hart in het huis naast de Krabbenbossen. Met diverse materialen hebben we een enorm insectenhotel voor een deel weten te vullen.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Terugkijkend kunnen we stellen dat het een bijzonder leuk en leerzaam jaar is geweest met veel nieuwe activiteiten.

Helaas hebben twee van de jongste Torenvalken de groep verlaten. De blijvers vormen een hechte sociale groep.

De mogelijkheden van uitbreiding moeten dringend onderzocht worden.

Daarnaast is de leiding altijd op zoek naar nieuwe uitdagende activiteiten. Aan het eind van het Torenvalken seizoen komt de leiding bijeen om een planning te maken voor het nieuwe seizoen.

** de meeste foto's zijn gemaakt door leden van de Torenvalken, zo niet dan staat de naam van de fotograaf erbij.*

=====

Natuursignalen

Natuursignalen is het verenigingsblad van IVN Mark & Donge en geeft informatie over natuur gerelateerde onderwerpen zoals natuurbeleving, duurzaamheid of biodiversiteit en over onze vereniging, successen met betrekking tot behoud van natuur of voorkomen van ingrijpende maatregelen.

Natuursignalen komt rond de seizoenswisseling uit en verschijnt derhalve vier keer per jaar. De oplage ligt rond de 390 stuks. Na een nieuwe oproep tot digitaal lezen hebben zich naast de reeds bestaande groep digitale lezers nog eens zo'n 80 mensen aangemeld. Gelukkig heeft een groep lezers te kennen gegeven het blad in papieren vorm graag te ontvangen. Daarnaast dient het ook als visitekaartje van IVN Mark & Donge naar officiële instanties, niet onbelangrijk.

De laatste vier edities zijn te lezen en te downloaden via de website van IVN Mark & Donge. Bovendien kan men alle edities ook in de online omgeving van Ons IVN terugvinden.

In de loop der jaren heeft dit magazine diverse veranderingen ondergaan onder andere van vier naar acht naar twaalf pagina's en het verschijnen in kleur. De telling is altijd door blijven gaan en afgelopen jaar beleefden we de 49^e jaargang. Komend jaar een mooie mijlpaal met het bereiken van de 50^e jaargang!

Tot op heden is het steeds gelukt om het blad gevuld te krijgen. Maar het was wel eens schipperen. Niet met onvoldoende ruimte maar meer hoe krijgen we het blad gevuld.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Sinds een paar jaar krijgt elke editie een thema mee. Uitgaande van een thema krijgt het blad meer diepgang. Ook artikelen buiten het thema worden geplaatst. Zo wordt het een afwisselend geheel. Het zoeken naar steeds nieuwe thema's is wel een uitdaging voor de redactie. De redactie ontvangt nog steeds positieve reacties over inhoud en vormgeving.

De samenwerking met de fotowerkgroep verloopt plezierig. Voor elke editie worden er foto's ingestuurd. Van iedere fotograaf wordt geprobeerd tenminste één foto te plaatsen. Het ontbreekt wel vaak aan landschapsfoto's.

Planning voor 2023: doorgaan op de ingeslagen weg. Karst Rijvers heeft zich vorig jaar al gemeld om zich in te zetten om adverteerders binnen te halen, helaas is dat nog zonder resultaat gebleken. Doel het omlaag brengen van de drukkosten. In de laatste editie is opnieuw een oproep gedaan én voor acquisitie én voor het uitzoeken van een andere manier van verzenden in verband met de hoge drukkosten en het verplicht sealen door PostNL.

Maar ook voor nieuwe redactieleden.

De redactie is helaas dit jaar flink uitgedund. Ze bestond uit vijf personen: Petra Cauwels, Rob Frieswijk, Guus Beenhakker, Peter van Gils, en Iris van der Vlerk.

Halverwege het jaar hebben we al afscheid genomen van Guus Beenhakker en aan het eind van het afgelopen jaar heeft ook Petra Cauwels de redactie verlaten.

Rob is nu het langst zittende redactielid. Peter van Gils houdt zich daarnaast bezig met het beoordelen van de kwaliteit van de foto's. Iris van der Vlerk maakt het blad op.

Ieder neemt correcties voor zijn/haar rekening.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Fotowerkgroep

Ook wij hadden in januari nog last van de coronamaatregelen. Het buiten fotograferen in januari is geannuleerd, en de foto bespreek avond hebben we die maand digitaal gedaan.

Maar vanaf februari konden we weer 'los'.

We gaan elke eerste zaterdag van de maand in clubverband buiten fotograferen en hebben de derde woensdagavond van de maand onze bespreekavond. De maanden juni, juli en augustus vallen buiten onze vaste planning vanwege vakanties.

We bezoeken meestal een natuurgebied in de buurt voor het buiten fotograferen. Dit jaar waren dat onder meer het buitenmuseum van de Biesbosch de Pannekoek, Natuurtuin Oranjepolder, Wolfslaar en Biesbosch. En we plannen altijd wel een keer fotograferen aan zee, wederom in Westkapelle dit jaar.

Ook buiten de geplande dagen gaan we wel eens met elkaar op stap. Zo zijn we in april met een aantal in Kelsdonk bij Etten Leur geweest, een keer naar de Oostvaardersplassen en naar het Platloot, de bossen boven de Drunense duinen.

Ook dit jaar hebben we weer met een vlot door de Biesbosch gevaren.

Voor onze bespreekavonden sturen de leden elke keer 5 foto's in die we bespreken. We proberen daarmee elkaar te helpen om tot mooiere resultaten te komen.

De insteek van de fotoclub is de natuur op een bijzondere, leuke en aansprekende wijze vast te leggen. De creativiteit zoeken we in de compositie van de foto, kleurgebruik, bewuste bewegingsonscherpte, dubbelopnames etc.

In oktober hebben we een lezing georganiseerd met de fotograaf Charles Borsboom als spreker. Een inspirerende avond waar we weer een stap verder zijn gekomen in de creatieve fotografie.

In Gemeenschapscentrum de Wegwijzer in Breda hebben we een permanente foto expositie. De foto's worden normaal gesproken een keer per jaar gewisseld.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Het ledenaantal is over 2022 ongewijzigd 18 gebleven, met 1 gestopt en 1 nieuw lid.

Leden van de fotoclub zijn natuurlijk ook lid van IVN. Wij vragen de leden bijdrage voor de fotoclubactiviteiten van €30 per jaar. Daar bekostigden we in 2022 het vlotvaren en de lezing uit.

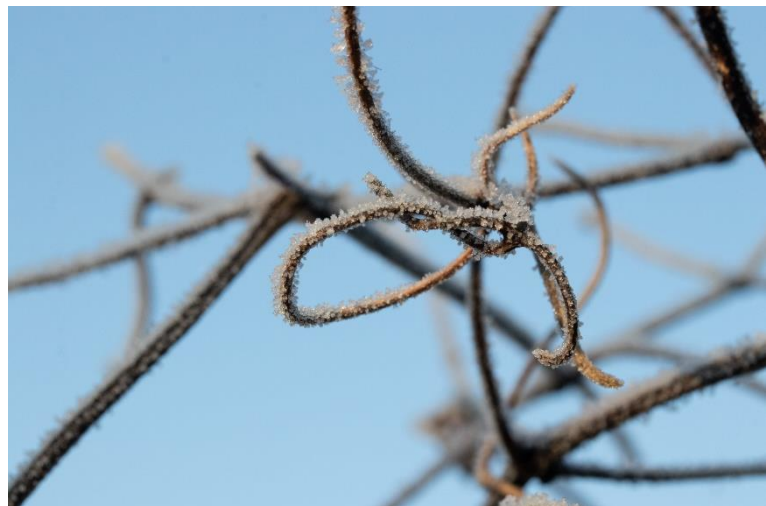
Uit het werk van de leden in 2022.

Ad Huijben

Ad van Vugt

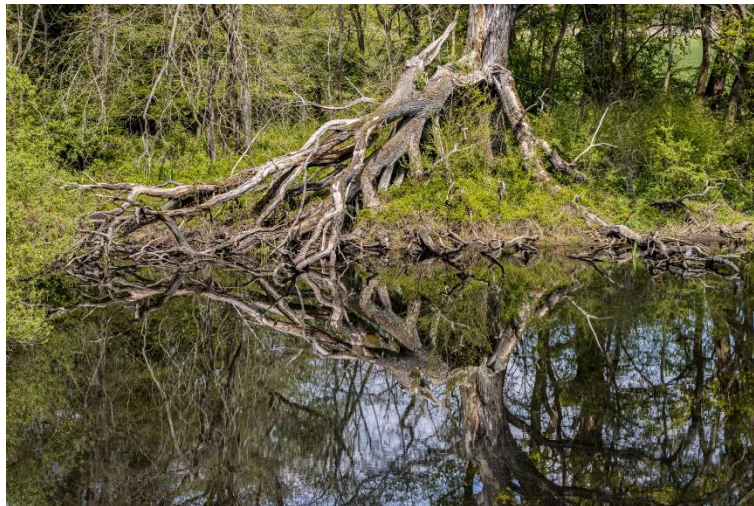
Bram van der Eerden

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Diana van Bijnen

Erik de Wijk

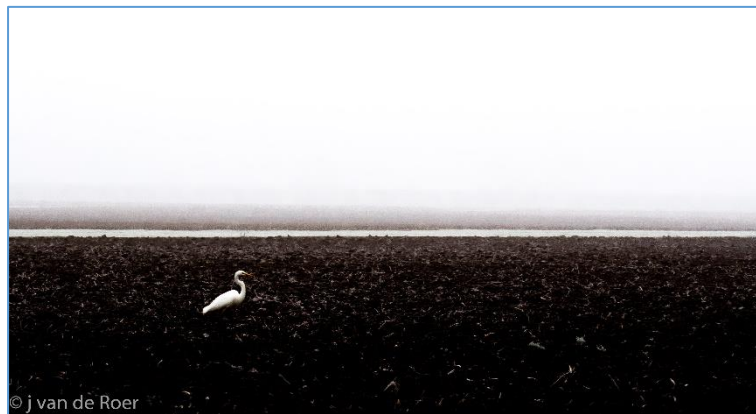
Ewald Bakx

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Freek Kooij

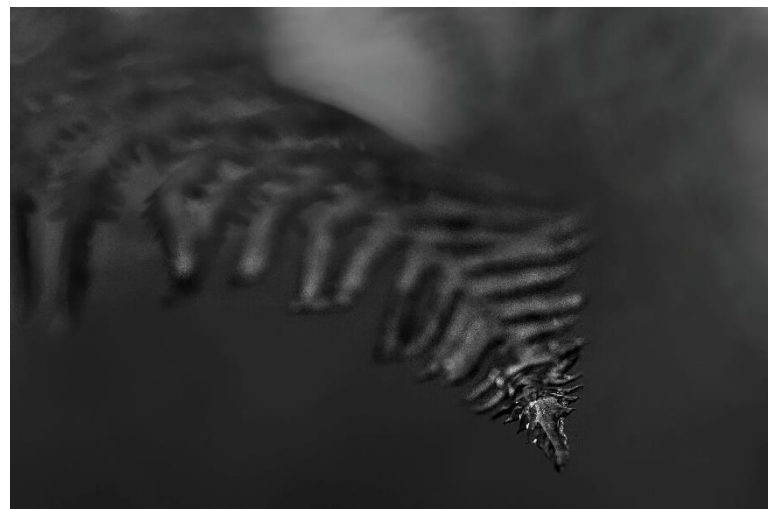
© j van de Roer

Hannie van de Roer

© j van de Roer

Hans van de Roer

Ilona Muskens

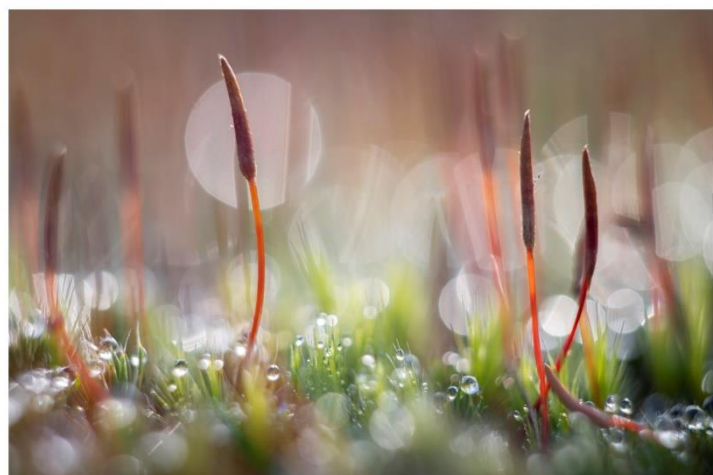
IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Irene Nicaise

Johan van Kuijk

kaetmolenfotografie.nl

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Marianne van den Heuvel

Richard Gladdines

Ronald Bloemen

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Wilna Thomas

Yvonne van den Heuvel

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Pluiscgroep

Pluisochtenden

Het jaar begon met het uitstellen van de eerste pluisoctenden wegens de coronalockdown. Half januari zijn we gestart met in het begin slechts enkele pluizers en een gestage groei in de loop van het jaar.

De vaste pluisoctenden waren zoals gebruikelijk op de 1ste, 2de en 3de dinsdag van de maand in Boswachterij Dorst respectievelijk vanaf Beum, Rijen en Vijf Eiken. De excursies waren op de 4de en soms 5de dinsdag van de maand.

De gemiddelde opkomst was 9 met een vaste kern van trouwe pluizers. Een uitschieter was op 1 november met 19 deelnemers.

Bijzondere waarnemingen zijn er gedaan met indrukwekkende namen zoals zilversteelsatijnzwam, beukenkorrelkopje, roodsteelfluweelboleet, rosse buiskussen, troskalknetje en gele hersentrilzwam.

Conclusie: vergeleken met vorig jaar is de opkomst gelijk gebleven en was sterk afhankelijk van het weer en de tijd van het jaar. In de zomer komen er meer pluizers dan in de winter. In juni is één ochtend afgelast wegens extreme hitte.

Excursies

De 4de en/of 5de dinsdag zijn er excursies geweest naar andere natuurgebieden o.a. het Noorderbos bij Tilburg, de Groesplaat bij Sleeuwijk, de Regte Heide bij Riel en het Chaams Broek bij Chaam.

Tijdens deze excursies zijn er door diverse deelnemers verslagen gemaakt, vaak met foto's. Deze zijn naar alle leden doorgestuurd. Hier volgden vaak positieve reacties op.

Een bijzondere excursie was de Heemtuin in Rucphen op 19 juli met als traktatie koffie met appelgebak. Dit was de uitgestelde IVN Mark & Donge jubileumexcursie.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Leden

We zijn het jaar begonnen met 41 leden en eind van het jaar was dat iets gedaald naar 38. De afname is te verklaren door het overlijden van een lid en twee leden hebben aangegeven te weinig tijd te hebben om nog deel te kunnen nemen aan de ochtenden wegens andere bezigheden.

De ledenbijeenkomst is gehouden op 9 november in het MEK in Oosterhout. Aanwezig waren 13 leden en er zijn enkele besluiten genomen.

Het excursierooster voor 2023 is opgesteld en zal naar alle leden worden gestuurd.

Er gaat een brief naar leden die nauwelijks of nooit naar de pluisochtenden komen met de vraag of ze nog langer lid willen blijven.

De verslagen die van de excursies gemaakt worden gaan we niet op de website van IVN Mark&Donge plaatsen.

Vooruitzicht 2023

Voor het jaar 2023 kijken we uit naar mooie pluisochtenden en excursies met vele waarnemingen om samen te delen.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Insectenwerkgroep

De insectenwerkgroep is een samenwerkingsverband tussen KNNV, IVN en BBC (Bredaas Bijenhouders Collectief).

Omdat de coronabeperkingen goeddeels zijn weggevallen, waren cursussen en excursies weer mogelijk in 2022. De aantallen deelnemers zijn wel minder dan we voor corona gewend waren.

Bezige bijen

- Er is driemaal een bijencursus op Wolfslaar gegeven voor de imkergroepen, met elk 10 deelnemers, en drie excursies.
- In mei is er een insecten-doe-dag geweest in de Oranjepolder voor IVN-gidsen.
- Er is een insectenexcursie geweest bij Zaaipark te Breda in het kader van de Nieuwe Mark. Er waren twaalf deelnemers, waaronder de wethouder van Breda.
- Door het IVN is een insectenexcursie gehouden bij het Zwarte goor bij Strijbeek voor 15 deelnemers.
- De bijenfilm van John Vegt is vertoond voor IVN-leden.

Bombus terrestris

Natuursignalen

In het afdelingsblad Natuursignalen verschijnt elke keer een artikel over insecten.

Celastrina argiolus

Stadsplanten

Aan de webbeheerders van de website Stadsplanten.nl is gevraagd in bij de behandeling van een plant ook aandacht te geven aan bijbehorende insecten. Dat ging aardig maar is inmiddels een beetje verwaterd.

Nature Today

Lopend van oktober 2022 tot in 2023 komt er 8x per jaar een insecten-item op Nature Today. Dit in het kader van het Stoeplantjes-project. Ook hier dus de verbinding planten-insecten.

KNNV

Er is een libellencursus gegeven. Met 20 deelnemers. Onderdeel waren ook een tweetal excursies.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Nachtvlinders

Dit jaar zijn er twee nachtvlindernachten in de IVN-tuin Oranjepolder in Oosterhout geweest. Eén in het weekend van de nachtvlindernacht en één op eigen initiatief. De opkomst was groot met veel deelnemende kinderen. De eerste nachtvlindernacht was in combinatie met een presentatie over nachtvlinders.

De Oranjepolder doet mee met het meetnet Nachtvlinders van de Vlinderstichting. Er is een led-emmer (emmer met led verlichting voor het lokken van insecten) is aangeschaft en sinds januari dit jaar worden de resultaten doorgegeven via het meetnet.

Inventarisaties

- *Libellenmonitoring*

Cor Borghouts bij de Zwarte Molen + Zaart + drie locaties Nieuwe Mark.

- *Vlindermonitoring*
acht vlinderroutes.

- *Bijenmonitoring*
in het kader van de Nieuwe Mark (Green Quays) op vier locaties.

- *Wespenmonitoring*
bij drie locaties Nieuwe Mark

Coenagrion Puella

Plannen 2023

Bijen

- Door het IVN worden twee bijen/wespen-avonden met excursie gegeven op Wolfslaar voor IVN-gidsen.
- Naar aanleiding van de ontwikkelingen bij De Roskam maken Aat & Aad een plan voor bijen/wespenreservaten. Dit zijn stukken kale grond in Breda e.o. Dit gebeurt in overleg met de gemeenten die het beheer voor haar rekening moeten nemen.
- Daarnaast zullen beheerders van “wijkdeals” in Breda gevraagd worden naar de z.g. bijenhôtels ook bijenoases en bijenburchten voor in de grond nestelende bijen aan te leggen. Het BBC heeft geld beschikbaar om de materiaalkosten te dekken. De werkzaamheden zullen door de vrijwilligers moeten worden uitgevoerd evenals het beheer erna.
- Met de gemeente Breda zal worden overlegd over bijenreservaten en het bijenactieplan.
- Het werk aan het boek ‘Bijen in Breda’ wordt weer opgepakt.

Euclida glyphica

Vlinders en libellen

- Dezelfde vlinderroutes zullen worden geïnventariseerd en zo mogelijk uitgebreid met nieuwe routes als we daar belangstellenden voor kunnen vinden.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

- Waarschijnlijk gaan er op de Vliegbasis Gilze-Rijen libellen worden geteld.
- De gemeente Breda wil graag het aantal vlinderroutes uitbreiden. Raymond van Breemen van de gemeente Breda werft onder IVN-ers.
- Nachtvinders: nachtvlinderavond worden georganiseerd (KNNV).

Insecten algemeen

- De gemeente Breda start een Monitoringsplan Biodiversiteit Breda. We gaan na hoe we daaraan een bijdrage kunnen leveren.
- De monitoring van insecten voor de Nieuwe Mark zal in 2023 worden afgebouwd. Waarschijnlijk wordt het vanaf 2024 weer hervat. Het jaar 2023 wordt gebruikt voor publiciteit en verslaglegging.
- Cursusaanbod: Er zou een meerjarige carroussel gemaakt kunnen worden van korte insectencursussen: eerst basis en dan groepen: bijen, wespen, vlinders, wantsen, sprinkhanen, kevers, vliegen, muggen, zweefvliegen, enz. Dit is een actie voor de KNNV
- Er komen meer wandelingen met thema's gericht op insecten.
- In juni plannen we een insectenwandeling in Heusdenhout bij de Trechterman.
- Er komen, mogelijk weer 2 nachtvlindernachten in de Oranjepolder.
- We gaan door met het meetnet nachtvinders in de Oranjepolder.
- Mogelijk gaan we in andere gebieden, in of rond Breda, een nachtvlindermeetnet opstarten.
- Er zijn plannen voor een biodiversiteitsdag of een insectendag in de Oranjepolder. Dit worden publieksactiviteiten met informatieposten.
- We denken aan een griezellesing over parasitaire insecten.

Vespula vulgaris

Pararge aegeria

Aandacht op onze media voor:

- Nationale bijentelling 2023 op 15 en 16 april.
- Nachtvlindernacht 2023 op 14 en 15 september.
- Nationale tuinvlindertelling 2023 half juli.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Werkgroepenoverleg en Algemene Ledenvergadering

Werkgroepenoverleg

Het werkgroepenoverleg (WGO) heeft in 2022 driemaal plaats gevonden. De stand van zaken in de werkgroepen werd besproken. Ideeën en toekomstplannen uitgewisseld en daar waar behoefte aan was, kwam samenwerking tot stand. Ook dit jaar bleek deze opzet van het WGO weer een succes formule en wordt die in 2023 voortgezet. Zo zijn dus dit jaar de drie WGO's op deze wijze gerealiseerd. Werkgroep coördinatoren, soms ook afgevaardigde werkgroepleden en bestuursleden bespraken de volgende zaken.

Eerste werkgroepenoverleg maart 2022

Het eerste WGO van 2022 kon weer als vanouds "life" worden georganiseerd. De wandelingenwerkgroep (WWG) kreeg een nieuwe coördinator, Marcel Stevens. Het nieuwe kledingbeleid werd besproken. Voortaan krijgen alle IVN-ers met een publieksfunctie, in het kader van herkenbaarheid, een groen hesje met IVN logo. Er vond uitwisseling van niet meer gebruikte kleding plaats, voor wie daar nog behoefte aan had, kon van die kleding gebruik maken. Aan het nieuwe beleidsplan 2022- 2026 leverden verschillende werkgroepen input. Het uiteindelijke plan werd goedgekeurd en zal ieder kalenderjaar worden geëvalueerd.

Tweede werkgroepenoverleg juni 2022

Afgesproken werd dat de communicatie met de Werkgroepen vanuit het bestuur, wordt aangescherpt. Alle agenda's en notulen van de algemeen bestuur (AB) vergaderingen worden voortaan ook naar de werkgroepen gestuurd. Inbreng van werkgroepen n.a.v. agendapunten is welkom en alle AB vergaderingen zijn openbaar. De natuurgidsenopleiding zal in 2023 weer van start gaan. Men kan daarvoor digitaal inschrijven. Twee cursussen "Blik op de natuur" werden gerealiseerd. Aan het opzetten van een klimaatcursus, naast een voor- en najaarscursus wordt gedacht. Guus Beenhakker nam afscheid als redactielid bij Natuursignalen. Willem-Jan Hetsen stopte, na heel wat waardevolle dienstjaren, als "polderaar" bij de natuurtuin de Oranjepolder.

Derde werkgroepenoverleg september 2022

Het "vakantiewerk" van de werkgroepen werd besproken. Tijdens de vakantiemaanden zijn de werkgroepen niet allemaal even actief. Wandelingen gingen door en in de natuurtuin werden maar liefst zes Zomerkaravaan ochtenden voor basisschoolleerlingen georganiseerd. De wandelingenwerkgroep stelde voor, om voortaan na wandelingen boekenleggers met IVN M&D informatie uit te delen, om zo deelnemers aan de vereniging te binden, mogelijk nieuwe leden te werven.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Bestuursactiviteiten 2022

Het bestuur nam een kledingbesluit. Voortaan krijgen alle leden die een publieke functie vervullen, zoals o.a. de gidsen, een groen hesje met het IVN Mark & Donge logo.

De jaarrekening en het Jaarverslag 2021 werden aan het WGO en de ALV aangeboden. Beiden werden goed gekeurd.

Vast op de agenda van de bestuursvergaderingen stond steeds de stand van zaken van Natuurplein de Baronie. We hebben een standpunt bepaald betreffende de koerswijziging van Natuurplein de Baronie. We zijn niet akkoord gegaan met opheffing van de werkgroep Leefomgeving.

We hebben deelgenomen aan het Landelijke en Regionaal IVN overleg. Twee jaar op rij had IVN M&D als taak het Regionaal overleg te organiseren.

Er waren meerdere contacten van IVN bestuursleden met de gemeente Oosterhout, zoals deelname aan de zgn. Groene Tafel.

ALV mei 2022

De kandidaatstelling van Peter Boudewijns als nieuwe penningmeester werd goedgekeurd.

De kascontrolecommissie ging akkoord met de jaarrekening 2021.

De ALV ging ook akkoord.

Er vond, op de locatie Oranjepolder, de verwelkoming van het 500ste lid van onze afdeling plaats.

Ook werd het Jaarverslag 2021 gepresenteerd.

ALV november 2022

De begrotingen 2023 van de werkgroepen werden gepresenteerd en akkoord bevonden.

Wederom kwam het Natuurplein aan de orde. Besproken zijn de toekomst van Natuurplein de Baronie, de koersbepaling en de opvolging van Aad van Diemen als onze vertegenwoordiger in het bestuur van Natuurplein.

Vier van de zes jubilarissen van 2022 werden in 't zonnetje gezet, en "geridderd" met een speld. Goud voor de 50 jarige jubilaris, viermaal "iets minder" goud voor de 40-jarige jubilarissen en een zilveren speld voor een 25 jarig lidmaatschap.

Twee jubilarissen werden op verzoek thuis in 't zonnetje gezet.

Tot lot werd er afscheid genomen van twee bestuursleden.

De acht bestuurs-jaren van Aad van Diemen zaten er nu toch echt op.

En Lieuwe Kampen, nam afscheid na twee jaar voorzitter te zijn geweest.

Gerard Sand zal in 2023, zolang als nodig, als interim de voorzitterstaak op zich nemen.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

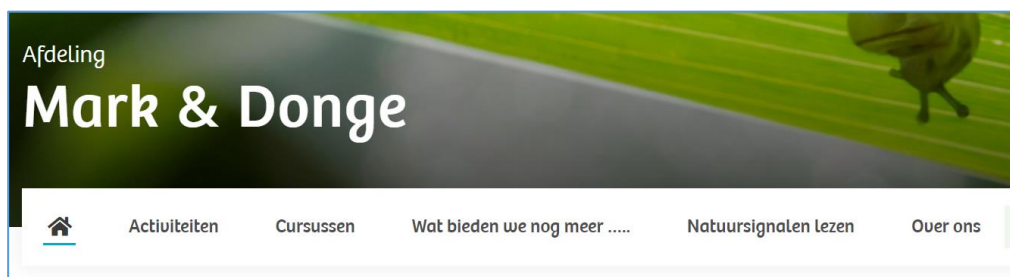
Website, Ons IVN en Social media

Website

De website maakt onderdeel uit van de website van IVN landelijk. De software waar deze op draaide was verouderd, we zaten niet op de laatste versie, het was geen algemeen gebruikelijke software voor een website en de kosten om een en ander bij de tijd te brengen zouden aanzienlijk zijn geweest.

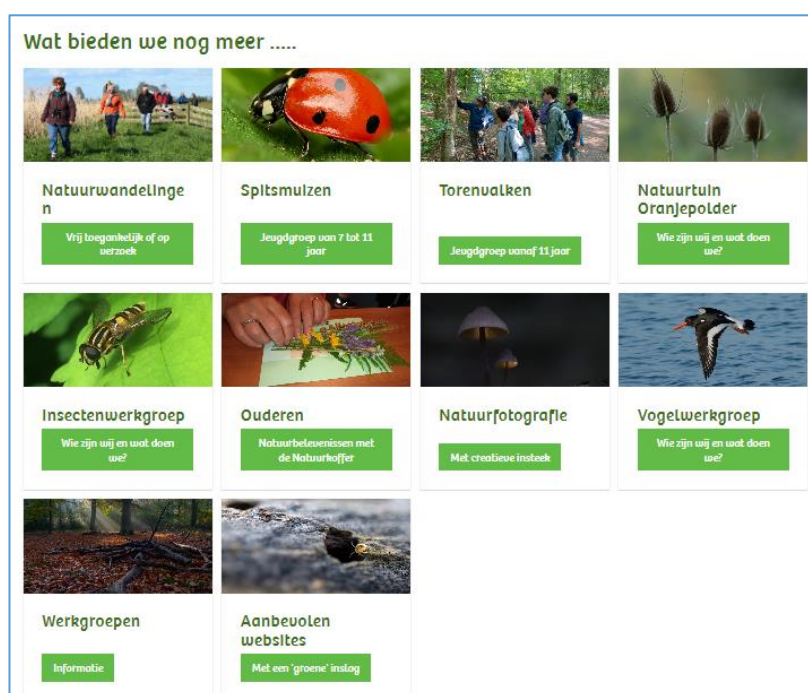
Daarom heeft IVN landelijk (in 2021 al) een proces in gang gezet om de website opnieuw te (laten) bouwen. En nu op de software Wordpress, die wijd verspreid gebruikt wordt voor websites. In 2022 is daar volop aan gewerkt, maar het zat niet altijd mee. Dus de live-gang is een aantal keren uitgesteld, en uiteindelijk zelfs over de jaarwisseling 2022-2023 getild. Maar op 30 januari 2023 is de nieuwe website dan toch in gebruik genomen.

Ook binnen onze afdeling is hard gewerkt om de nieuwe website in te richten. Het uitgangspunt was, nog meer dan bij de oude site, te zorgen voor een goede toegankelijkheid en vindbaarheid van onze activiteiten.

Op de menubalk van onze afdelingssite die hierboven is afgebeeld, kunnen de we maar een beperkt aantal items kwijt. Daarom staat er ook een knop 'Wat bieden we nog meer

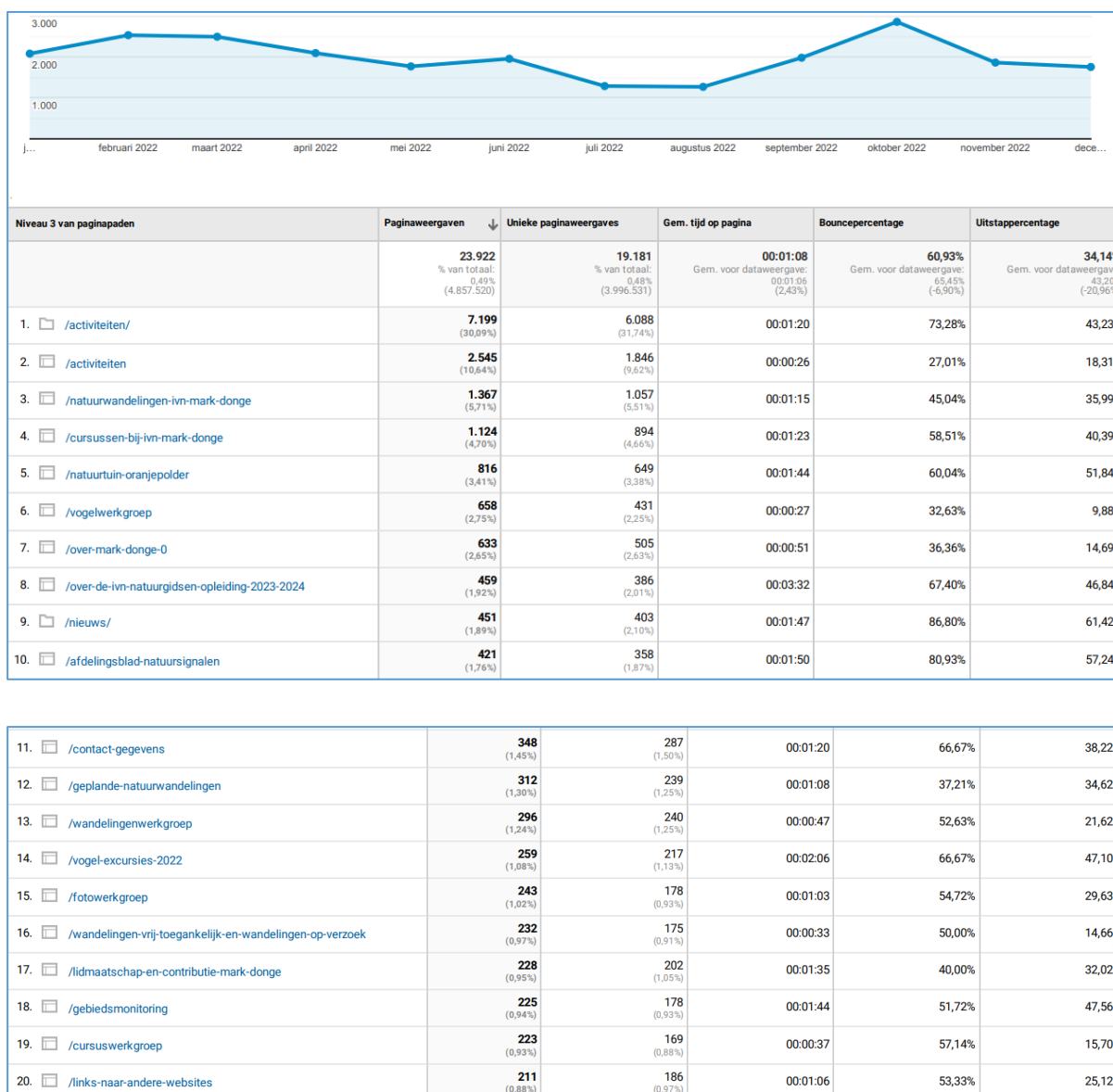
Als je hierop klikt kom je dus bij datgene wat we naast Activiteiten en Cursussen nog meer doen. En dat is nu dus beter te vinden dan op de oude site, waar je soms meer moest zoeken en meer moest klikken om daar te komen waar je naar toe wilde.

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

De inrichting van de website is overigens wel gebonden aan het ‘format’ dat voor de IVN site is vastgelegd. Dit om te zorgen voor een uniforme aanblik en gebruik van de site, op landelijk niveau maar ook op afdelingsniveau.

Hieronder een overzicht van de 20 meest bezochte pagina's van onze afdeling:

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

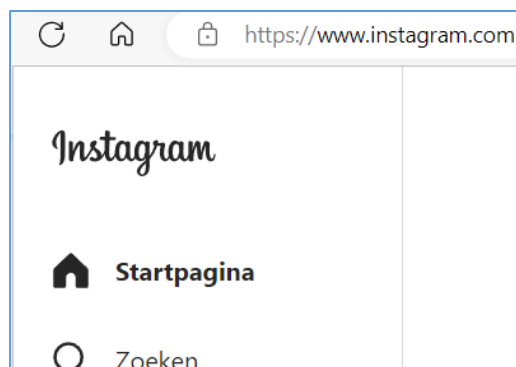
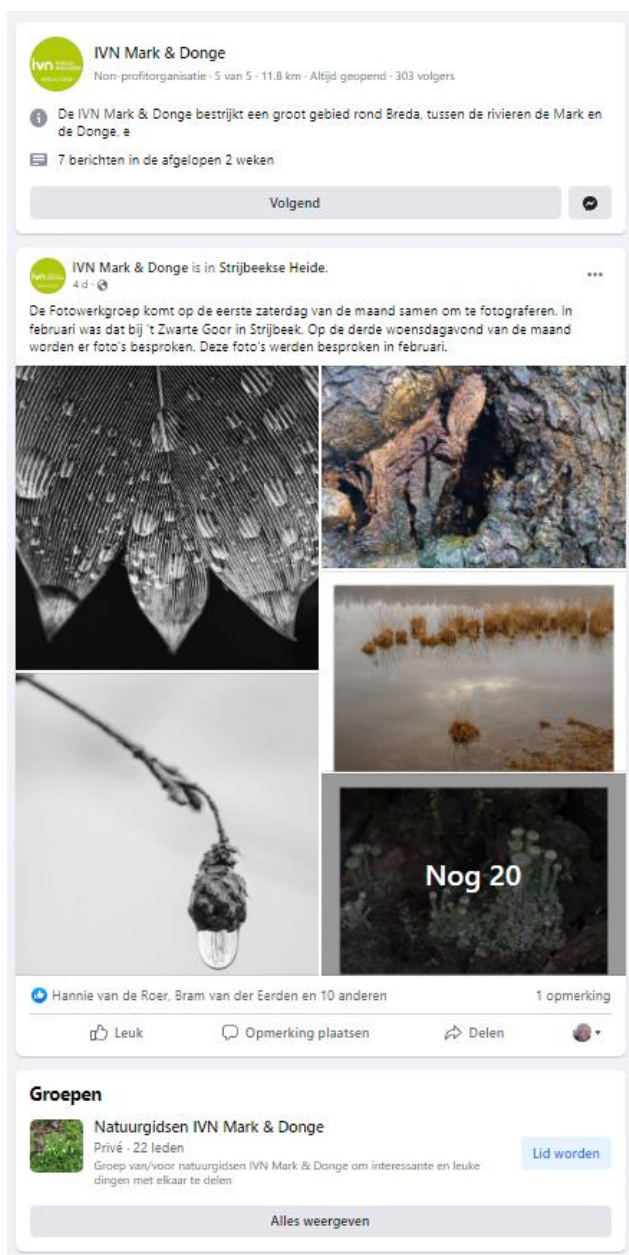
Social media

In de huidige tijd zijn de social media als Facebook en Instagram voor de jongere generaties veel belangrijker dan de website. Gelukkig hebben we bij onze afdeling Ilona Muskens bereid

gevonden dit voor ons op te zetten en te onderhouden.

Als je een Facebook account hebt, type dan eens in de zoekbalk in 'Mark & Donge' en laat je verrassen.

Dat geldt ook voor Instagram

OnsIVN

De IVN website is bedoeld om de wereld buiten IVN kennis te laten maken met ons en onze activiteiten. OnsIVN is het intranet van IVN. Daar kunnen alleen leden van IVN toegang toe krijgen. Het is bedoeld als platform voor het uitwisselen en delen van informatie. Daarnaast bestaat de mogelijkheid voor werkgroepen om daar een afgeschermd groep in te richten voor de actieve leden in die werkgroep.

=====

IVN Mark & Donge Jaarverslag 2022

Ledenadministratie en contributie

Het aantal leden is in de loop van 2022 verder gestegen.

Eind 2021 zaten we dicht tegen de 500 leden aan. Een jaar later staat de teller op 441 leden, 37 huisgenootleden en 38 jeugdleden. Totaal dus 516.

Het ledenadministratie systeem van IVN landelijk werkt prima en we maken daar graag gebruik van.

Dit systeem helpt ons ook bij het bepalen van onze afdracht aan IVN landelijk.

IVN landelijk int de contributie, en wij krijgen ons aandeel daarvan.

=====

Beleef de natuur

